

Петраковська О.С., д.т.н., професор

Михальова М.Ю., к.т.н., доцент

(Київський національний університет будівництва і архітектури, м.Київ, Україна)

РЕГУЛЮВАННЯ ПИТАНЬ КОМПЛЕКСНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТЕРИТОРІЙ

В результаті повномасштабної агресії російської федерації, українські території потерпають від руйнувань. Руйнування, які відбулися в Україні, можна розглядати в двох напрямках: масові руйнування, наслідками яких є знищення цілих населених пунктів і локальні, внаслідок яких знищені об'єкти житлової, соціальної, інженерної, транспортної інфраструктури та промислові об'єкти. Українське суспільство вже сьогодні планує відновлення економіки та розвиток територій в післявоєнний час. На це спрямовані законодавчі нововведення щодо розроблення програм комплексного відновлення області, території територіальної громади (її частини) (далі - програма комплексного відновлення) [4, ст.15¹, 15²]. Зазначені програми мають включати комплекс заходів для забезпечення відновлення території відповідної території, яка постраждала внаслідок збройної агресії проти України або в якій сконцентровані соціально-економічні, інфраструктурні, екологічні чи інші кризові явища. При цьому програма комплексного відновлення не належить до містобудівної документації.

Необхідність вже зараз готувати підґрунтя для відновлення і розвитку територій не викликає сумніву і є дуже важливим кроком в майбутнє. Але ці підґрунтя мають бути виваженими і зорієнтованими на ефективний результат від застосування. Особливо коли це має законодавчу спрямованість. Варто розглянути деякі правові положення законодавства щодо розроблення програми комплексного відновлення, щоб зрозуміти прозорість і ефективність їх практичного застосування в майбутньому. Одним із важливих положень є те, що програми комплексного відновлення не підлягають стратегічній екологічній оцінці (СЕО). Однак законом [5] зазначено, що стратегічна екологічна оцінка спрямована на оцінювання наслідків виконання документів державного планування. До документів державного планування віднесені стратегії, плани, схеми, містобудівна документація, загальнодержавні програми, державні цільові програми та інші програми і програмні документи, які розробляються та/або підлягають затвердженню органом державної влади, органом місцевого самоврядування. Програми комплексного відновлення затверджується відповідною радою протягом 30 календарних днів з дня її внесення на розгляд, що визначає необхідність проведення СЕО. В [1] зазначено, що проведення СЕО не поширюється на: план відновлення та розвитку регіонів, плани відновлення та розвитку територіальних громад. Однак, мова йде про плани, а не програми. Окрім того, положення затвердженої програми комплексного відновлення території територіальної громади (її частини) є складовими вихідних даних для розроблення та внесення змін до містобудівної документації на місцевому рівні, яка підлягає обов'язковій СЕО. Стратегічній екологічній оцінці підлягають як комплексний план, генеральний план, так і детальні плани територій. Таким чином, в основу подальшої розробки містобудівних заходів можуть бути покладені програмні положення, які при детальному аналізі потребуватимуть доопрацювань і перегляду. За умов постійного дефіциту бюджетів ще в довоєнні часи, складно уявити, що державний і місцеві бюджети будуть наповнені достатньо для виконання додаткових видів робіт, оскільки фінансування робіт з розроблення програм комплексного відновлення території здійснюється за рахунок бюджетних коштів, міжнародної технічної та/або поворотної чи безповоротної фінансової допомоги міжнародних організацій.

Окрім цього доречно детально проаналізувати законодавчо визначені цілі розроблення програм комплексного відновлення і містобудівної документації місцевого рівня [2,3]. Програми комплексного відновлення мають визначати *основні*

просторові, містобудівні та соціально-економічні пріоритети політики відновлення і включати комплекс заходів для забезпечення відновлення території відповідної області, території територіальної громади (її частини), яка постраждала внаслідок збройної агресії проти України або в якій сконцентровані соціально-економічні, інфраструктурні, екологічні чи інші кризові явища. При розробленні комплексних планів розробляється концепція інтегрованого розвитку території територіальної громади, яка визначає довгострокові, міждисциплінарні, просторові та соціально-економічні пріоритети розвитку території. До того ж положення концепції також є вихідними даними для розроблення містобудівної документації на місцевому рівні на принципах сталого розвитку з метою підвищення якості життя, доступності та рівності можливостей, сприяння розвитку соціальних суспільних відносин та ділової активності, оптимізації адміністративної діяльності, відповідає державним і регіональним програмам. Відновлення регіонів і територій, що постраждали внаслідок збройної агресії проти України, здійснюється відповідно до планів відновлення та розвитку регіонів і територіальних громад [1].

Законом [1] визначено, що до документів стратегічного планування державної регіональної політики, окрім іншого, належать регіональні стратегії розвитку і стратегії розвитку територіальних громад, а до документів, що розробляються для відновлення та розвитку регіонів і територій, що постраждали внаслідок збройної агресії проти України, належать план відновлення та розвитку регіонів та плани відновлення та розвитку територіальних громад. На додаток ДБН Б.1.1-14:2021 [6] визначено, що складовою частиною комплексних і генеральних планів є стратегія просторового розвитку території.

Виходячи з вищенаведеного, стає зрозумілим, що існуючі регламенти регулювання питань відновлення територій вимагають доопрацювання з метою внесення однозначності і чіткості в цей процес, виключення можливості дублювання інформації та унеможливлення зайвих ресурсних витрат, як фінансових так і трудових.

Перелік посилань

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій. Закон України № 2389-IX від 9.07.2022 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2389-20#Text>
2. Про затвердження Порядку розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації. Постанова КМУ № 926-2021-п 01.09.2021 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/926-2021-%D0%BF#n8>
3. Про затвердження Порядку розроблення, проведення громадського обговорення, погодження програм комплексного відновлення області, території територіальної громади (її частини) та внесення змін до них. Постанова КМУ № 1159 від 14.10.2022 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1159-2022-%D0%BF#Text>
4. Про регулювання містобудівної діяльності. Закон України 3038-VI в редакції 27.10.2022 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>
5. Про стратегічну екологічну оцінку. Закон України № 2354-VIII, від 20.03.2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>
6. Склад та зміст містобудівної документації на місцевому рівні. ДБН Б.1.1-14:2021 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dreamdim.ua/wp-content/uploads/2022/08/dbn-b.1.1-14_2021.pdf